

„Neprieinamieji“ privataus kapitalo fondai

Kaip atsirado antrinė fondų rinka ir ar ši turto klasė taip ir liks pasiekama tik didžiausiems investuotojams?

Prasaulinė privataus kapitalo fondų rinka įprastai žinoma kaip tik didiesiems investuotojams pasiekama turto klasė – dažnai minimalios investuojamos sumos barjeras viename fonde gali siekti nuo 5 iki 50 mln. eurų, todėl ši turto klasė itin retai pastebima investuotojų iš Lietuvos portfeliuose, nors istoriškai gali pasiūlyti vieną aukščiausių grąžų tarp visų investicijų tipų.

Norint turėti diversifikuotą privataus kapitalo fondų portfelį – skirtingais laikotarpiais pradėjusių investuoti fondų, įvairių šalių ir sektorių specialistų fondų – tam gali reikėti keliasdešimties ar kelių šimtų mln. eurų investicinio portfelio dydžio. Ar ši turto klasė taip ir liks pasiekama tik didžiausiems investuotojams?

Finansų rinkos vystosi ir atsiranda mažesnėmis investicijų sumomis disponuojantiems investuotojams prieinamų alternatyvų. Ypač didelio populiarumo tarp investuotojų (2023 m. pritraukė 76,1 mlrd. JAV dolerių investuotojų lėšų) sulaukė sandorių antrinėje fondų rinkoje specializaciją turintys fondai (angl. *secondaries funds*), suteikiantys prieigą prie labai diversifikuoto privataus kapitalo fondų krepšelio, įsigyto su nuolaida nuo fondų grynosios aktyvų vertės.

KAIP ATsirado ANTRINĖ FONDŲ RINKA IR KAIP JI VEIKIA?

Privataus kapitalo fondų rinka auga labai sparčiai, valdomas turtas 2023 m. pab. pasiekė 5,24 trln. JAV dolerių² (įmonių išpirkimo ir augimo kategorijų fonduose, angl. *buyout&growth*), ir ją sudaro daugiau kaip 31 tūkst. fondų, valdomų daugiau kaip 3000 skirtingų investicijų valdymo bendrovių².

Dauguma privataus kapitalo fondų yra uždaro tipo, t. y. nėra galimybės pateikti paraišką išpirkti fondo vienetus kada panorėjus – įprastas fondų veiklos terminas yra 10 metų ir lėšos investuotojams grąžinamos palaipsniui, realizavus investicijas (nelistinguotas privačias įmones).

Prieš daugiau nei 15 metų antrinėje rinkoje uždaro tipo fondo vienetų parduoti poreikį turėjo tik finansinių sunkumų prispausti investuotojai, kuriems skubiai reikėjo išsitraukti pinigus iš nelikvidžios finansinės priemonės bet kokia kaina.

Situacija nuo to laiko dramatiškai pasikeitė – instituciniai investuotojai dėl dažnai keičiamos investavimo strategijos, poreikių keisti investicijų svorius skirtinguose sektoriuose, šalyse ar atsiradusio likvidžių lėšų poreikio ieško galimybių, kaip pakeisti savo portfelio sudėtį ir kam galėtų parduoti uždaro tipo fondų vienetus.



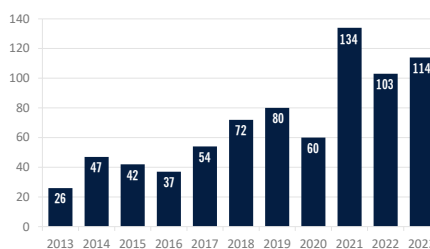
„Šio fondo įsteigimas – tai vartų atidarymas smulkiesiems ir vidutiniams informuotiesiems Lietuvos investuotojams“, – teigia Viktorija Orkinė, „Eika Asset Management“ generalinė direktorė.

GALIMYBĖS LIETUVOS INVESTUOTOJAMS

Uždaro tipo privataus kapitalo fondų pardavimo antrinėje rinkoje sandorių apimtis 2021 m. pasiekė daugiau kaip 100 mlrd. JAV dolerių ir toliau laikosi virš šios ribos kasmet.

Specializuotieji antrinės rinkos sandorių (*secondaries*) fondai suteikia reikiamo likvidumo ir perka jau veiklą vykdančius fondus su reikšmingomis nuolaidomis.

ANTRINĖS RINKOS SANDORIŲ APIMTIS, MLRD. JAV DOLERIŲ



Toks veikimo principas leidžia sudaryti labai diversifikuotą portfelį iš fondų ir įmonių, įsigytų su nuolaida.

Nors Lietuvoje tokio tipo sandoriai vyksta retai, o tik antrinės rinkos sandorius sudarančių fondų iš viso nėra, išsivysčiusiose rinkose tai yra kasdienė privataus kapitalo rinkos dalis, kai kurie antrinės rinkos sandorių dalyviai skaičiuoja ilgesnę nei 15 metų istoriją ir yra pasiekę stabilių investavimo rezultatų iš nupirktų fondų antrinėje rinkoje ir jų generuojamos investicinės grąžos.

Antrinės rinkos fondai įsigyja jau veiklą pradėjusius fondus (pavyzdžiui, penktais fondų veikimo metais, kai bendras fondo terminas – 10 metų), todėl investuotojai gali tikėtis greitesnio investicijų realizavimo laikotarpio.

Lietuvoje pirmąją galimybę informuotiesiems investuotojams pasiekti antrinę privataus kapitalo fondų rinką siūlo „Eika Asset Management“ įsteigtas fondas „Eika Private Equity Secondaries Fund I“, kurio lėšos investuojamos į ilgametę patirtį antrinėje fondų rinkoje sukaupusios JAV fondų valdymo įmonės „StepStone Secondaries Opportunities Fund V“ Liuksemburge įsteigtą fondą. „Šio fondo įsteigimas – tai naujų „vartų“ atidarymas smulkiesiems ir vidutiniams informuotiesiems Lietuvos investuotojams“, – teigia Viktorija Orkinė, „Eika Asset Management“ generalinė direktorė. ■

TRUMPAI APIE „STEPSTONE“

„StepStone“ – viena didžiausių investicijų valdymo ir konsultavimo įmonių (640 mlrd. JAV dolerių turto valdo patikėjimo ir konsultavimo pagrindais), turinti beveik 1000 darbuotojų penkiojoje šalyje. Ši įmonė yra itin reikšminga privataus kapitalo fondų rinkoje, nes per 2022 m. investicijas sudarė 42 mlrd. JAV dolerių, o tai sudarė apie 6,4 % visos rinkos.

Dėl įmonės svarbos privataus kapitalo rinkoje fondai „StepStone“ mato kaip ilgalaikę partnerę ir suteikia išskirtines teises į sandorius antrinėje rinkoje. Be to, reikėtų paminėti, jog įmonės fondų analizės išteklių (viena pažangiausių duomenų bazių bei viena didžiausių analitikų komandų) suteikia informacijos pranašumą vertinant ir analizuojant sandorius. Visa tai leidžia „StepStone“ pasiekti puikus rezultatus, kurie padėjo jiems tapti žiniomis visame pasaulyje.